

Reportage Mbo'ers over geld en geluk

De personages May, Tom en Yassim bedanken een leerling van ROC Mondriaan voor haar bijdrage aan de voorstelling 'Nu' over geld en geluk. Foto Marcel van den Bergh / de Volkskrant

Geld is water: het gaat overal heen

Geldzaken zijn saai en een taboe voor mbo'ers. Veel studenten steken zich diep in de schulden. Theater maakt het bespreekbaar. 'Veel geld hebben lijkt gewoon, veel geld uitgeven is de norm.'

Van onze verslaggever
Bart Dirks

DEN HAAG Als Tom (22) en May (19) zich opmaken voor een avondje stappen, heeft Yassim (18) geen zin om mee te gaan. Of beter: geen geld. Hij heeft weliswaar een krantenwijk, werkt in de slagerij van zijn oom en krijgt een stagevergoeding van hotel Royal Crown, maar hij heeft ook een dure scooter, moet zijn zorgverzekering betalen en draagt kostgeld af.

'Betalen aan je ouders?', vraagt May verbaasd. Zij is het prinsesje dat haar hand maar op hoeft te houden bij haar vader, de hotelbaas, tot deze er schoon genoeg van heeft telkens de 'geldkraan' te zijn. May is pissig. 'Kan ik het helpen dat ik die kutklaren niet kan terugsturen naar de webwinkel?'

'Geld is als water, het gaat overal naartoe', reageert Yassim. 'Je moet gewoon minder uitgeven.'

'Jij hebt makkelijk praten', vindt May. 'Ik heb nú een probleem. Ik kan toch niet op mijn gemakje gaan sparen?' Gelukkig wil Tom haar 400 euro uitlenen, die hij snel heeft verdiend door hotelgasten 'liefdespillen' te verkopen: 'Ik heb de perfecte deal getroffen.'

Tom, May en Yassim zijn de personages in de voorstelling *Nu* die woensdag in première is gegaan op ROC Mondri-

Schuld Mbo'ers

Type schuld mbo'ers 18 jaar en ouder, in procenten

Iets op afbetaling gekocht
■ 3

Betalingsachterstanden
■ 26

Geld geleend van één of meer personen
■ 13

Geld geleend van bank/fin. instelling
■ 7

Roodstand
■ 11

170316 © de Volkskrant. Bron: Nibud

aan in Den Haag. Theatergroep PlayBack maakt interactief en educatief theater voor jongeren, hun ouders en docenten. Na drie kwartier worden de zestig studenten van de School voor Toerisme en Recreatie betrokken bij een discussie over geld en geluk.

Eén op de vijf mbo-studenten in Nederland heeft schulden, zo bleek vorig jaar uit onderzoek van het Nibud. Gemiddeld hebben ze 549 euro te besteden en geven ze 588 euro uit, inclusief

het verplichte lesgeld vanaf hun 18de. Ze lenen vooral voor studieboeken en lesgeld, voor eten, drinken, kleding, de smartphone, rijles en uitgaan. Studenten in het middelbaar beroepsonderwijs zijn kwetsbaar, waarschuwt het Nibud: het is moeilijk om de schuld waarmee ze starten snel af te lossen.

'Mbo'ers komen snel in een volwassen wereld terecht', zegt artistiek directeur Kim Zonneveld van theatergroep PlayBack. 'Ze gaan al jong stage lopen, ze willen materieel hun zaakjes op orde hebben. Veel geld hebben lijkt gewoon, veel geld uitgeven is de norm. Wij willen overbrengen dat geld niet alleen over plussen en minnen gaat, maar over je gedrag.'

In de zaal ontspint zich een levendige discussie tussen de studenten en de drie personages. Over uitgaan bijvoorbeeld. Menigeen bedenkt vooraf hoeveel hij of zij wil uitgeven tijdens het stappen. 'Maar dat mislukt altijd', geeft een student toe. 'Ik pin vooraf een bepaald bedrag, maar neem dan toch mijn bankpasje mee.'

Een paarvingers gaan de lucht in als wordt gevraagd wie wel eens onenigheid heeft gekregen over geldzaken. Een meisje raakte mede daardoor een vriendin kwijt. 'Ze wilde dat ik geld van mijn spaarrekening haalde, want zij was blut. Dat wilde ik niet. Ik werkte

hard en dan kwam zij telkens: betaal jij even?'

Dat de dilemma's in de voorstelling nog redelijk overzichtelijk zijn, kan Kees Helmstrijd beamen. Als een van de financieel dienstverleners op ROC Mondriaan helpt hij studenten met schulden. Soms gaat het om 1.000 euro, soms om wel 60 duizend euro. 'Een incasso voor een rekening van 100

Mbo'ers zijn kwetsbaar, aldus het Nibud: één op de vijf heeft schulden

euro kan snel oplopen tot 2.000 euro. Een deurwaarder blijft maar zuigen.'

Een enkele keer lopen de onbetaalde (verkeers)boetes zo hoog op, dat studenten zelfs worden gegijzeld. 'Als je vastzit, ben je uit het systeem en na afloop heb je nog steeds niets betaald', schetst Helmstrijd. 'Vervolgens dreigt een boete van de leerplichtambtenaar omdat je absent was. Zo worden de problemen alleen maar groter.'

Veel mbo'ers leven per dag, ze den-

ken alleen aan de korte termijn, aldus Helmstrijd. 'Dat is het puberbrein. Maar door de schulden kan je opeens niet meer ad hoc leven.' Hij leert studenten hoe ze moeten budgetteren en geeft ze het vertrouwen dat het weer goed komt.

'Het is conditioneren, aanleren en geduld hebben. Gewoon doelen stellen: je moet het ene laten om het andere te kunnen doen. Pas als er orde en structuur is, kunnen we oplossingen zoeken. Met incassobureaus valt gelukkig veel te regelen. Maar uiteindelijk gaat het om gedragsverandering.'

In de zaal gaat het over andere dilemma's. Zoals: moet je de helft van een verkeersboete betalen als je achterop de scooter riep dat het harder moest? De meningen zijn verdeeld. Een student verwoordt het op Cruijffiaanse wijze: 'Je kan wel iemand dwingen om mee te betalen, maar als hij dat niet wil, dan kun je hem niet dwingen.'

De hardwerkende stagiaire Yassim is een eerlijke en verstandige jongen, oordeelt het publiek. Al laat hij zich wel snel meeslepen, want hij ging uiteindelijk toch mee naar de dure club. Tom is een gladjanus. 'Hij gebruikt vrienden voor zichzelf.' Maar hij is tegelijk iemand die durft te dromen. Aan May maakt een studente weinig woorden vuil: 'Je bent een verwende bitch.'